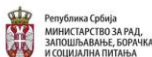

Унапређење права детета
кроз јачање система
правосуђа и социјалне заштите
у Србији

Унапређење права детета кроз јачање система правосуђа и социјалне заштите у Србији - Заштита деце жртава у кривичним поступцима -

Београд, октобар 2017. године

“Унапређење права детета кроз јачање система правосуђа и социјалне заштите у Србији”

- Где смо сада и куда даље - две године од почетка реализације пројекта? -

Како бисмо сагледали заштиту деце жртава у кривичним поступцима и стање у паркси у Републици Србији праћено је:

- 1. Поштовање принципа хитности;*
- 2. Начин утврђивања мишљења детета;*
- 3. Постављање пуномоћника оштећеног малолетног лица;*
- 4. Просечна дужина судског поступка када је дете жртва/сведок кривичног дела;*
- 5. Спровођење саслушања деце жртава кривичног дела у складу са одредбама о посебној заштити дефинисаних Законом.*

Општи циљ: Обезбеђивање да системи правосуђа и социјалне заштите раде у 'најбољем интересу детета' како би се унапредио квалитет дечје заштите.	
Почетно стање (2013-2014)	Остварено (2016)
43,3% случајева траје преко годину дана.	28,1 % случајева трајало је преко годину дана (од оптужења-приватне тужбе до правноснажне одлуке), уколико посматрамо период од пријаве до правноснажне одлуке проценат трајања преко годину дана је 59,5%.
Од укупног броја анализираних случајева, 100% њих није означено као хитно зато што је жртва дете.	Од укупног броја анализираних случајева ниједан није означен као ХИТАН и то у 100% случајева. Ознаку ХИТНО И НАРОЧИТО ХИТНО и даље имају само притворски и стари предмети, а разлог за наведено је јер ова обавеза није предвиђена Пословником о раду судова.
У 4,7% случајева саслушање детета жртве одвија се простору прилагођеном деци у суду; у 1,6% случајева саслушање детета се одвија ван суда.	У периоду од марта 2015. године закључно са јуном 2017. године, укупно 148 деце је користило услуге Јединица за подршку деци жртвама и сведоцима у кривичном поступку. 83,78 % деце је било саслушано уз подршку јединица, и то 54.83% непосредно, спровођењем форензичког интервјуа (68 деце) а 45,16 % је добило подршку јединице приликом давања исказа у тужилаштву и суду (56 деце) у простору за то прилагођеном у суду и тужилаштву.
У 63,6% случајева судија поставља пуномоћника када је то обавезно према закону.	У 2017. години од питања КО сада поставља пуномоћника оштећеног малолетног лица и у КОЈОЈ фази кривичног поступка, до тога да ли он уопште мора бити увек постављен у законом побројаним случајевима -решења у пракси су дијаметрално супротна, а таква ситуације је превасходно последица неусаглашеног кривичнопроцесног нормативног оквира. Носиоци правосудних функција са којима смо разговарали управо потврђују такву чињеницу и као решења из праксе наводе следећа: 1) пуномоћник оштећеног се поставља у фази истраге од стране надлежног јавног тужиоца или председника суда; 2) пуномоћника оштећеног поставља председник суда у фази почетка главног претреса; односно 3) пуномоћник оштећеног се уопште не поставља.
У 100% анализираних случајева судија користи стандардно/непримерено уводно „упозорење“ које се користи у случају када су жртве одрасле особе и у супротности је са законом дефинисаном процедуром.	Након појединих правноснажних одлука апелационих судова ова пракса се више не бележи од стране судова у Републици Србији, а на истом посебно инсистира и Правосудна академија у обукама у којима се врши процес

	сертификовања носиоца правосудних функција.
0 % запослених у правосуђу, центрима за социјални рад и полицији оспособљено је за примену (барем једна особа по институцији) Смерница за заштиту деце у кривичним поступцима.	<p>Од 29. маја до 06. новембра 2015. године одржано је 89 информативних сесија на тему: Заштита малолетног лица као оштећеног и сведока у кривичном поступку. Ове информативне сесије су организоване интерсекторски, за представнике система правосуђа, социјалне заштите и службенике полиције.</p> <p>На информативним сесијама присуствовало је 1015 учесника: 393 представника суда, 180 представника тужилаштва, 247 представника центара за социјални рад, 166 представника полиције и 29 представника других институција.</p> <p>Цео процес био је праћен дефинисањем, публикавањем и дистрибуцијом: Смерница за заштиту деце у кривичним поступцима.</p>

На основу наведеног дошло се до следећих закључака

Нови Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку још увек није усвојен од стране Народне скупштине Републике Србије иако је његово усвајање било предвиђено у 2016. години Акционим планом за Поглавље 23 усвојеним од стране Владе Републике Србије.

Заштита малолетних лица у кривичном поступку у Републици Србији, као део јединственог правног система, налази се у процесу даљег законодавног унапређења, а ради пружања адекватних одговора на ограничење последица секундарне виктимизације. Такође, треба имати у виду да иако је Закон о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица почео да се примењује још 2006. године, један број мера које овај закон предвиђа, а која се односе на заштиту малолетних лица у кривичном поступку, се још увек не реализује или се реализује у недовољној мери, па се логично поставља питање њиховог унапређења, како на законодавном нивоу тако и у самој примени у пракси.

Имајући наведено у виду, потребно је убрзати напоре на усвајању новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку, с циљем усклађивања кривичнопроцесног нормативног оквира. Неопходност хитног усклађивања истиче се посебно имајући у виду решења која су садржана у Законику о кривичном поступку, који представља основни закон у овој области, и којим је уведен концепт тужилачке истраге, који је од значаја и за саму имплементацију активности везаних за пројекат “Унапређење права детета кроз јачање система правосуђа и социјалне заштите у Србији”.

- ⇒ Обезбеђивање хитности поступка у свим кривичним поступцима покренутим против пунолетних учиниоца кривичних дела на штету малолетних лица и доношење судског и тужилачког посовника који обезбеђују јасно обележавање хитности предмета у којима су оштећена малолетна лица.
- ⇒ Доношење новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку; Усаглашавање одредаба новог Закона о малолетним учиниоцима кривичних дела и заштити малолетних лица у кривичном поступку и Законик о кривичном поступку и уз јасно искључивање могућности унакрсног испитивања малолетних оштећених лица, као и могућности постављања сугестибилних питања.
- ⇒ Неопходност препознавања Јединица за подршку деци жртвама и сведоцима у кривичном поступку као услуге и на нормативном нивоу.